

NATUURTOETS IN VERBAND MET
DE VERHOOGING VAN DE STORTPLAATS VAN ATTERO TE WIJSTER.

©

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Buro Bakker (2010);

*Natuurtoets in verband met de verbodiging van de stortplaats van Attero te Wijster.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie B.V. te Assen, in opdracht van Attero.*

in opdracht van:

ATTERO

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE B.V.
Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen tel. 0592-313389 fax. 0592-314643

Projectleiding:
Ir. M.S. van Kerkvoorde

Rapportage:
Drs. D.E. Heidinga

Inhoud

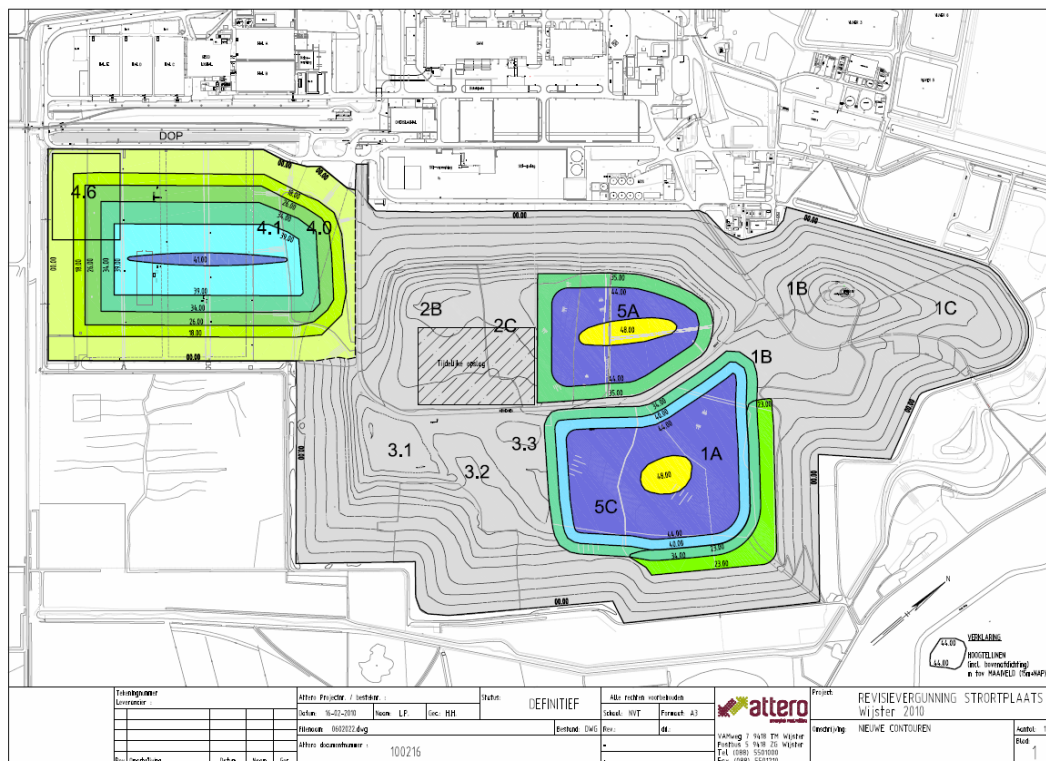
1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	OPZET	3
1.3	LEESWIJZER.....	3
2	TOETSINGSKADER.....	4
2.1	NATUURBESCHERMINGSWET EN NATURA 2000	4
2.1.1	Beschermingsregime	4
2.2	NATURA 2000-GEBIEDEN.....	4
2.2.1	Dwingelderveld.....	4
2.2.2	Mantingerzand	6
2.2.3	Mantingerbos	7
2.2.4	Elperstroomgebied.....	7
2.3	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR (EHS)	9
2.3.1	Het begrip EHS.....	9
2.3.2	Bescherming EHS.....	9
2.3.3	PEHS	9
2.3.4	Natuurdoelen EHS-gebieden	10
2.4	PROVINCIAAL OMGEVINGSBELEID.....	13
2.5	TOETSING OPHOGING STORTPLAATS	14
3	INGREEP EN TE VERWACHTEN EFFECTEN	16
3.1	INGREEP.....	16
3.2	TE VERWACHTEN EFFECTEN	17
3.3	GEVOELIGHEID VOOR TE VERWACHTEN EFFECTEN	18
4	HET EFFECT VAN DE INGREEP	20

4.1	EFFECTEN OP NATURA 2000-GEBIEDEN	20
4.1.1	Verontreiniging.....	20
4.1.2	Verdroging.....	21
4.1.3	Verstoring door geluid	21
4.1.4	Verstoring door licht	21
4.1.5	Versnippering.....	22
4.1.6	Optische verstoring.....	23
4.1.7	Conclusie	23
4.1.8	Cumulatie.....	24
4.2	EFFECTEN OP EHS-GEBIEDEN	24
4.2.1	Verontreiniging.....	24
4.2.2	Verdroging.....	25
4.2.3	Verstoring door geluid	25
4.2.4	Verstoring door licht	25
4.2.5	Versnippering.....	25
4.2.6	Optische verstoring.....	26
4.2.7	Conclusie	26
5	LITERATUUR.....	28

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Attero te Wijster (voorheen Essent Milieu Wijster) is voornemens de contouren van de stortplaats te veranderen door de maximale storthoogte van de stortlocaties te verhogen tot 48 meter. Hierbij wordt circa 30% van de stortplaats opgehoogd.

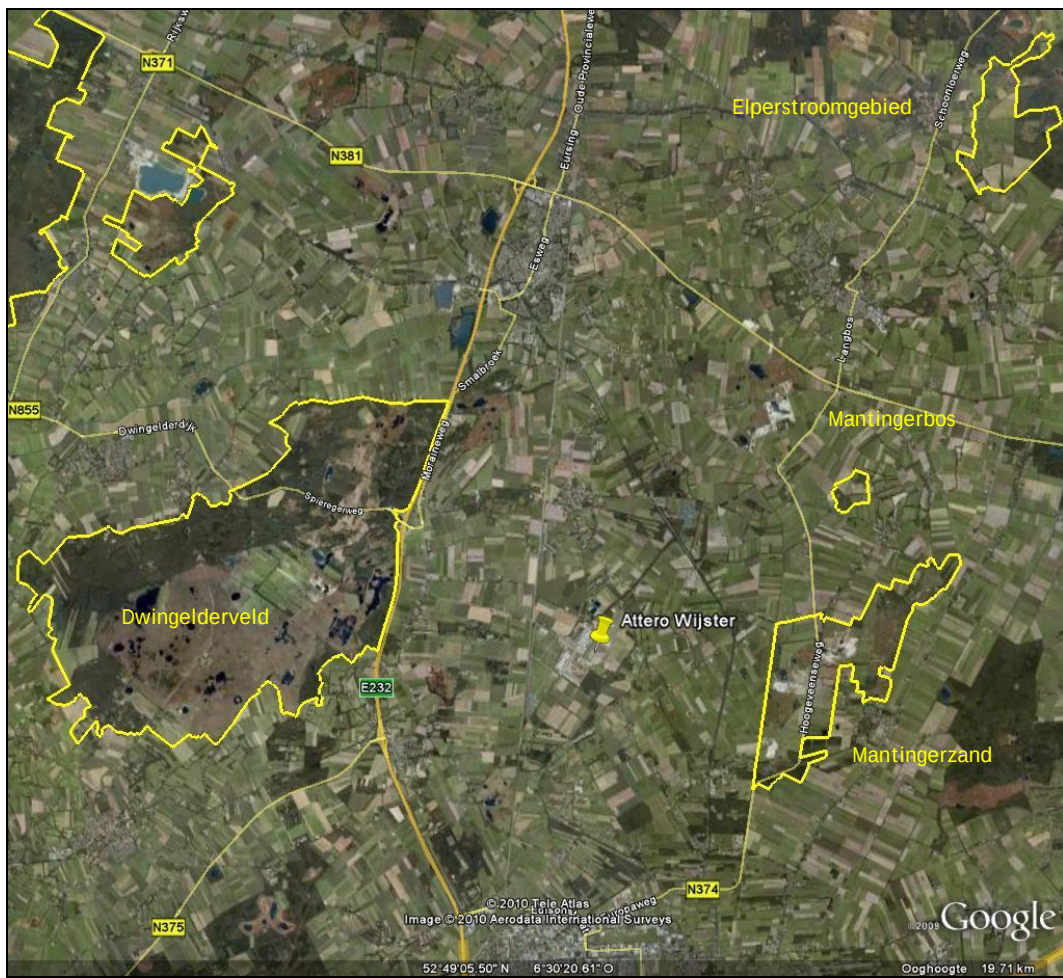

Figuur 1. Ligging stortlocaties 1 t/m 5. Locatie 4 is een stortlocatie voor gevaarlijk afval.

In de omgeving van Attero liggen vier Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een Europees initiatief om te komen tot een netwerk van strikt beschermde leefgebieden voor bedreigde soorten en levensgemeenschappen. Het betreft het Dwingelderveld, het Mantingerzand, het Mantingerbos en het Elperstroomgebied. In figuur 2 is de ligging van deze gebieden ten opzichte van het terrein van Attero weergegeven.

De bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld via de Natuurbeschermingswet 1998. Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet.

Naast de Natura 2000-gebieden liggen in de omgeving van Attero nog enkele natuurgebieden, die deel uitmaken van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Ook de Natura 2000-gebieden zijn overigens onderdeel van de PEHS. In figuur 3 zijn de (overige) EHS-gebieden weergegeven.

Figuur 2. Ligging Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied ten opzichte van het terrein van Attero (locatie aangeduid met gele pin). Bron: Google earth Pro

Figuur 3. Ligging EHS gebieden in de omgeving van Attero te Wijster (groen gekleurde gebieden). Geoportaal Drenthe, provincie Drenthe, 2010

De geleidelijke verhoging van de stortplaats gaat onder andere gepaard met een zekere productie van geluid. Op voorhand kan niet worden uitgesloten dat de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden en de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS-gebieden in de omgeving van Attero niet negatief beïnvloed worden.

Door middel van het uitvoeren van een natuurtoets kan worden beoordeeld of er door de verhoging van de stortplaats (significante) negatieve effecten optreden op de beschermde waarden en wezenlijke waarden en kenmerken van de natuurgebieden in de omgeving.

1.2 OPZET

De rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de huidige natuurwaarden (soorten en habitattypen) waarvoor de Natura 2000-gebieden (in ontwerp) zijn aangewezen?
- Wat zijn de verwachte effecten van het verhogen van de stortplaats van Attero op habitattypen en soorten van de Natura 2000-gebieden?
- Is er mogelijk sprake van negatieve en/of significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerbos, Mantingerzand en Elperstroomgebied?
- Is er in samenhang met andere projecten of activiteiten mogelijk sprake van negatieve en/of significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerbos, Mantingerzand en Elperstroomgebied?
- Welk beleid/regelgeving dient als toetsingskader bij het toetsen van de effecten van ingrepen op natuurgebieden die deel uitmaken van de EHS?
- Welke natuurwaarden worden in de EHS-gebieden nagestreefd?
- Wat zijn de verwachte effecten van het verhogen van de stortplaats van Attero op de natuurwaarden van de EHS-gebieden?
- Is er mogelijk sprake van negatieve en/of significante effecten op de natuurwaarden van de EHS-gebieden?

Voor deze toets is gebruik gemaakt van bestaande gegevens en literatuur en de websites van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) (www.minlnv.nl) en provincie Drenthe (www.provincie.drenthe.nl).

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt het toetsingskader voor het toetsen van de effecten op de Natura 2000-gebieden en de EHS-gebieden belicht en wordt ingegaan op de beschermde waarden van de natuurgebieden. In hoofdstuk 3 wordt de geplande activiteit besproken en wordt geanalyseerd welke effecten op de beschermde waarden te verwachten zijn ten gevolge van de activiteit. In hoofdstuk 4 wordt geanalyseerd welke effecten daadwerkelijk optreden ten gevolge van de activiteit en welke gevolgen dit heeft voor de beschermde waarden. In hoofdstuk 5 staat een overzicht van de gebruikte en relevante literatuur.

2 TOETSINGSKADER

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de wetgeving die voor de toetsing van de effecten van de verhoging van de stortplaats van Attero op de nabijgelegen natuurgebieden relevant is.

2.1 NATUURBESCHERMINGSWET EN NATURA 2000

2.1.1 BESCHERMINGSREGIME

Per 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. In de Natuurbeschermingswet zijn de verplichtingen vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn voor gebiedsbescherming geïmplementeerd. De verplichtingen voor soortbescherming zijn opgenomen in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, die ten uitvoering van de bovengenoemde Europese richtlijnen (in ontwerp) zijn aangewezen. Natura 2000 is een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden, met als doel de waardevolle en gevarieerde Europese natuur te behouden.

De Natura 2000-gebieden in Nederland worden op dit moment aangewezen. Het Elperstroomgebied is op 23 december 2009 door de Minister van LNV officieel aangewezen als Natura 2000-gebied. De overige drie Natura 2000-gebieden in de omgeving van Attero zijn nog niet officieel aangewezen.

Voor activiteiten in en buiten Natura 2000-gebieden die de kwaliteit van leefgebieden kunnen verslechteren en een significant verstorend effect kunnen hebben op soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen geldt een vergunningplicht.

2.2 NATURA 2000-GEBIEDEN

2.2.1 DWINGELDERVELD

Korte karakteristiek

Het Dwingelderveld is een uitgestrekt heideterrein in het oude Drentse esdorpenlandschap. Het gebied herbergt uitgestrekte vochtige heidegebieden, hoogveenvennen, zure en zwakgebufferde vennen, oude eikenbossen, een klein hoogveen, droge heide, stuifzanden en Jeneverbesstruwelen. In het gebied liggen prehistorische grafheuvels (Ministerie van LNV, 2007a).

De Boswachterij Dwingeloo bestaat uit bossen die begin 20ste eeuw zijn aangeplant op stuifzand en heide. In de bossen liggen diverse vennetjes en heidevelden. Het Lheebroekerzand is een zeer afwisselend stuifzandgebied met bos, heide en Jeneverbesstruweel. De Anserdennen is een heuvelachtig deel waar gemengd bos, heide en vennen op voormalig stuifzand voorkomen (Ministerie van LNV, 2007a).

Instandhoudingsdoelen

In tabellen 1 en 2 staan de instandhoudingsdoelen voor het Dwingelderveld voor habitattypen, soorten en vogels weergegeven.

Habitattypen		SVI	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	=	>
H2320	Binnenlandse kraaiheide-groeiingen	-	=	>
H2330	Zandverstuivingen	--	=	=
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	= (<)	=
H3160	Zure vennen	-	>	>
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>
H4030	Droge heiden	--	=	>
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>
H6230	*Heischrale graslanden	--	>	=
H7110A	*Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	--	>	>
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	--	>	>
H7120	Herstellende hoogvenen	+	= (<)	>
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	>	>
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	=	>
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>
SVI		Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)		
Doelst. Opp.vl.		Doelstelling oppervlakte		
Doelst. Kwal.		Doelstelling kwaliteit		
=		Behoudsdoelstelling		
>		Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling		
=(<)		Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering		
compementair doel		(zie pagina 9)		

Tabel 1. Instandhoudingsdoelen voor habitattypen voor Natura 2000-gebied Dwingelderveld (Ministerie van LNV, 2009a)

		SVI	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draag- kracht aantal vogels	Draag- kracht aantal paren
Habitatsoorten							
H1166	Kamsalamander	-	>	>	=		
Broedvogels							
A004	Dodaars	+	=	=			50
A008	Geoorde fuut	+	=	=			40
A236	Zwarte Specht	+	=	=			15
A246	Boomleeuwerik	+	=	=			40
A275	Paapje	--	>	>			20
A276	Roodborsttapuit	+	=	=			80
A277	Tapuit	--	>	>			20
Niet-broedvogels							
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		50	
A039b	Toendrarietgans	+	=	=		5900	
A052	Wintertaling	-	=	=		130	
A056	Slobeend	+	=	=		7	
SVI: Staat van instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig) Doelst. Opp.vl.: Doelstelling oppervlakte leefgebied Doelst. Kwal.: Doelstelling kwaliteit leefgebied Doelst. Pop.: Doelstelling populatie =: Behoudsdoelstelling >: Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling =(<) Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering							

Tabel 2. Instandhoudingsdoelen voor Kamsalamander en vogels voor Natura 2000-gebied Dwingelderveld (Ministerie van LNV, 2009a)

2.2.2 MANTINGERZAND

Korte karakteristiek

Het Mantingerzand is een stuifzandgebied begroeid met vochtige en droge heiden en Jene-verbessen. Verspreid liggen enkele naald- en loofbosjes. In laagten zijn vochtige gebieden aanwezig waaronder enkele zure vennen. Een aanzienlijk deel van het gebied bestaat uit voormalige landbouwgronden die worden ontwikkeld tot natuur (Ministerie van LNV, 2007b).

Instandhoudingsdoelen

In tabel 3 staan de instandhoudingsdoelen voor habitattypen voor het Mantingerzand weer-gegeven.

Recentelijk zijn door provincie Drenthe wijzigingen voorgesteld in de instandhoudingsdoel-stellingen voor het Mantingerzand. De volgende wijzigingsvoorstellen zijn daadwerkelijk overgenomen door de Minister van LNV (Ministerie van LNV, 2010):

- toevoegen habitatype 4030 Droge heide met doelstelling behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
- toevoegen habitatype 7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen
- toevoegen habitatype 9190 Oude eikenbossen
- aanpassen doel habitatype 2310 Stuifzandheiden met Struikheide: in plaats van uitbreiding behoud oppervlakte
- aanpassen doel habitatype 2330 Zandverstuivingen: in plaats van uitbreiding be- houd oppervlakte

Habitattypen		SVI	Doelst. Opp.vl .	Doelst. Kwal.
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	--	>	>
H2320	Binnenlandse kraaihei-begroeiingen	-	=	=
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>
H3160	Zure vennen	-	=	>
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>
H6230	*Heischrale graslanden	--	>	>
SVI: Staat van instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)				
Doelst. Opp.vl.: Doelstelling oppervlakte				
Doelst. Kwal.: Doelstelling kwaliteit				
=: Behoudsdoelstelling				
>: Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling				
=(<) Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering				

Tabel 3. Instandhoudingsdoelen voor habitattypen voor Natura 2000-gebied Mantingerzand, zonder voorgestelde wijzigingen (zie hierboven). Ministerie van LNV, 2009b

2.2.3 MANTINGERBOS

Korte karakteristiek

Het Mantingerbos bestaat uit een drietal bosjes (het eigenlijke Mantingerbos, het Thijnsbosje en het Noordlagerbos) en beekdalgraslanden langs het Oude Diep. Het Mantingerbos is een oud bosrestant waarin hulst plaatselijk aspectbepalend is. De bodem van het Mantingerbos is een van de oudste onberoerde bosbodems van Drenthe (Ministerie van LNV, 2007c).

Instandhoudingsdoelen

In onderstaande tabel zijn de doelstellingen voor habitattypen voor Natura 2000-gebied Mantingerbos weergegeven.

		SVI	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.
Habitattypen				
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	=	=
H9190	Oude eikenbossen	-	=	>

Tabel 4. Instandhoudingsdoelen voor habitattypen voor Natura 2000-gebied Mantingerbos. Ministerie van LNV, 2009c

2.2.4 ELPERSTROOMGEBIED

Korte karakteristiek

Het Elperstroomgebied is een reliëfrijk gebied in een oorspronggebied en bovenloop van de Beilerstroom op de westelijke flank van de Hondsrug. Het stroomdal is uitgesleten tijdens de ijstijden. In het gebied komen Tertiaire zanden tot dicht aan de oppervlakte voor als gevolg van opstuwing door een Zoutdome. De bodem van het beekdal heeft een dun veenpakket dat van nature sterk veraard is, plaatselijk komen op geringe diepte keilemlagen voor (Ministerie van LNV, 2009d).

In het gebied komen naast elkaar verschillende (sub)regionale hydrologische systemen van verschillende schalen en gekarakteriseerd door verschillen in basenverzadiging voor. Door

het reliëf en de verscheidenheid in grondwaterstromen zijn veel natuurlijke gradiënten tussen de vegetatietypen aanwezig. Kenmerkend is het typische beek- en esdorpenlandschap tussen de aangrenzende boswachterijen van Grollo en Schoonlo op voormalige heidegronden. Langs de beek liggen voornamelijk graslanden, van elkaar gescheiden door greppels, houtwallen en kleine bosjes. In het deelgebied de Reitma komen zeer oude onbemeste graslanden voor. Door de kenmerkende geologische en bodemkundige eigenschappen stroomt hier in winter en voorjaar relatief kalkrijk grondwater toe, waardoor zich hier kalkmoerassen, blauwgraslanden en heischrale graslanden ontwikkeld hebben (Ministerie van LNV, 2009d).

Instandhoudingsdoelen

In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelen voor habitattypen voor het Elperstroomgebied opgenomen.

Habitattypen		SVI	Doelst. Opp.vl .	Doelst. Kwal.
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	=
H6230	*Heischrale graslanden	--	>	>
H6410	Blauwgraslanden	--	>	>
H7230	Kalkmoerassen	--	>	>
SVI: Staat van instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)				
Doelst. Opp.vl.: Doelstelling oppervlakte				
Doelst. Kwal.: Doelstelling kwaliteit				
=: Behoudsdoelstelling				
>: Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling				
=(<) Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering				

Tabel 5a. Instandhoudingsdoelen voor habitattypen voor Natura 2000-gebied Elperstroomgebied. Ministerie van LNV, 2009d

Naast de doelstellingen voor habitattypen is er een complementair doel^{*} gesteld:

Complementair doel		SVI	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Draagkracht aantal paren
A338	Grauwe klauwier	--	=	=	5

Tabel 5b. Complementair doel voor Grauwe klauwier voor Natura 2000-gebied Elperstroomgebied. Ministerie van LNV, 2009d

^{*} "Voor een beperkt aantal soorten en habitattypen, die sterk onder druk staan en waar duurzame instandhouding op Europees niveau in belangrijke mate afhankelijk is van de bijdrage van Nederland, zijn voor de Natura 2000-gebieden zogenoemde 'complementaire doelen' geformuleerd. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden 'ontwikkeldoelen' zijn toegekend. Dit is gedaan om er voor te zorgen dat de beoogde en te bereiken gunstige staat van instandhouding wordt gerealiseerd.

Een belangrijke reden voor deze aanpak is om te zorgen dat de opgave echt gericht is op het Natura 2000 netwerk en de opgave buiten het Natura 2000 netwerk zo gering mogelijk te maken. Het gaat vooral om habitattypen en soorten waarvoor Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid heeft"(Ministerie van LNV, 2006).

2.3 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR (EHS)

2.3.1 HET BEGRIIP EHS

Het begrip EHS is in 1990 in het Natuurbeleidsplan (Ministerie van LNV) geïntroduceerd. Het doel van de EHS is het verbinden van Nederlandse natuurgebieden (zogenaamde 'ontsnippering') en daardoor het behouden van de Nederlandse biodiversiteit. Dit wordt onder andere gedaan door het ontwikkelen van nieuwe natuur, het vergroten van bestaande natuurgebieden en door middel van het aanleggen van verbindingzones tussen natuurgebieden. Hierdoor worden de mogelijkheden voor migratie en uitwisseling tussen populaties vergroot en raken populaties minder geïsoleerd. Hierdoor zullen soorten minder snel uitsterven en kan op de lange termijn de biodiversiteit worden gewaarborgd.

Provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing van de EHS en het realiseren van de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen. De oppervlakte doelstellingen voor de EHS moesten in 2018 zijn gerealiseerd. Het totale oppervlak van de EHS op land zal dan circa 728.000 ha bedragen.

In de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' (ministerie van LNV, 2000) staat dat de milieukwaliteit in de EHS gebieden in 2020 zodanig moet zijn, dat het geen belemmering vormt voor het bereiken van de kwaliteitsdoelen binnen de EHS. Tevens moeten in 2020 voor alle in 1982 van nature in Nederland voorkomende soorten en populaties de condities voor instandhouding duurzaam aanwezig zijn.

2.3.2 BESCHERMING EHS

Het beschermingsregime dat geldt voor de EHS is vastgelegd in de Nota Ruimte (ministeries van VROM, LNV, VenW en EZ, 2005) en is nader uitgewerkt in het document "Spelregels EHS" (2007). In de EHS geldt het 'nee, tenzij' beschermingsregime en mogen de wezenlijke waarden en kenmerken van een gebied niet *significant* worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Met wezenlijke waarden en kenmerken worden de huidige kwaliteiten en de in de toekomst gewenste kwaliteiten van een gebied bedoeld. In de praktijk komt het erop neer dat getoetst moet worden aan de gestelde doelen. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De relevante EHS-natuurdoelen en –kwaliteit zijn beschreven in provinciale natuurdoelenkaarten en/of natuurgebiedsplannen. De natuurdoelen van een EHS-gebied zijn meestal omschreven in de vorm van 'natuurdoeltypen' (Bal et al., 2001). Een natuurdoeltype is een in het natuurbeleid nagestreefd ecosysteem dat gekenmerkt wordt door een bepaalde mate van natuurlijkheid (Bal et al., 2001). In het Handboek Natuurdoeltypen (Bal et al., 2001) staat voor elk natuurdoeltype beschreven uit welke plantengemeenschappen het bestaat, wat de abiotische randvoorwaarden zijn en welke kenmerkende soorten erin thuis horen.

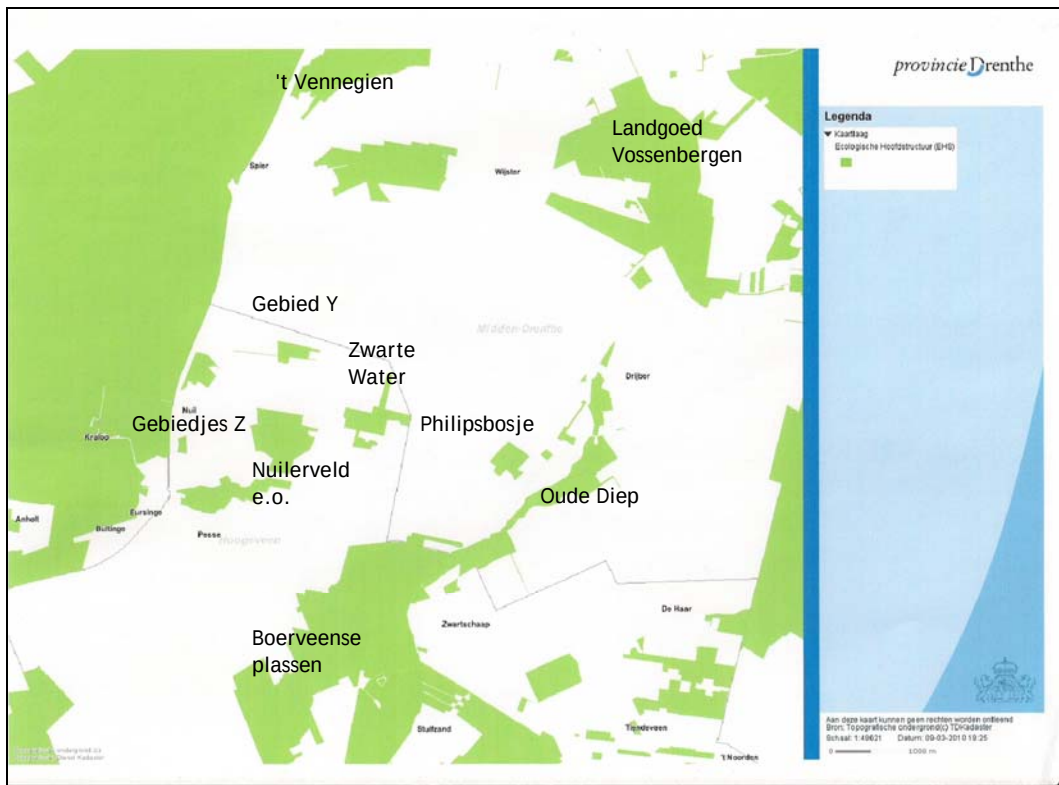
De EHS is pas daadwerkelijk planologisch veiliggesteld als zij in de gemeentelijke bestemmingsplannen positief is bestemd en als voor deze bestemming adequate voorschriften gelden die overeenkomen met de functie en de te beschermen of te ontwikkelen natuurwaarden. Tot die tijd is er geen sprake van een bindende bescherming van EHS-gebieden.

2.3.3 PEHS

Provincie Drenthe is verantwoordelijk voor het bereiken van de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen van de EHS in Drenthe. Onderdeel hiervan is het vaststellen van de begrenzing van de EHS en het zorgen dat aan de randvoorwaarden wordt voldaan.

Provincie Drenthe heeft middels een beleidsregel de EHS in december 2008 geconcretiseerd. In deze beleidsregel zijn ook de spelregels voor de EHS opgenomen. Als onderdeel van deze beleidsregel is tevens een kaart met de begrenzing van de (netto) EHS vastgesteld. Deze kaart geeft de huidige stand van zaken van de EHS weer, en kan worden beschouwd als een kaart in ontwikkeling.

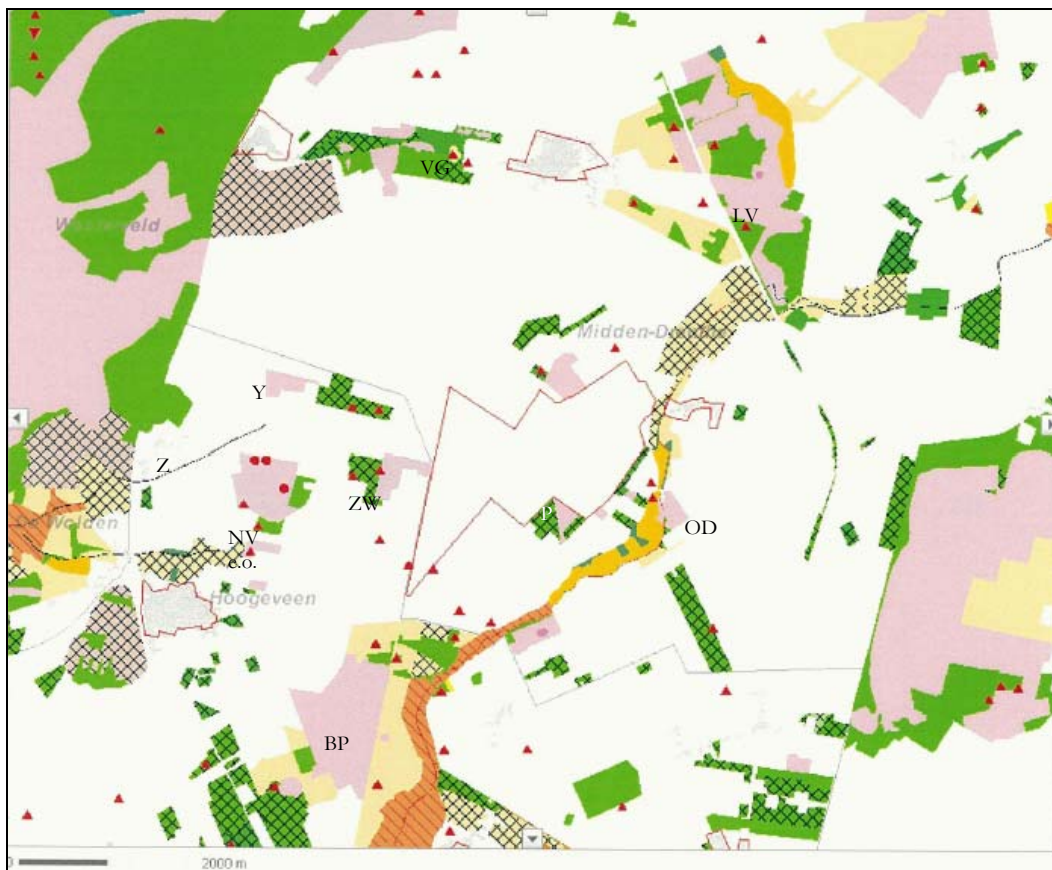
In figuur 4 is de EHS in de omgeving van Attero afgebeeld. In de figuur zijn ook de namen van de verschillende EHS-gebieden weergegeven. Van twee gebieden is de gebiedsnaam niet bekend, deze worden aangeduid als gebied Y (ligt ten noorden van Nuilerveld en omgeving) en gebied(jes) Z (ten noordwesten van Nuilerveld en omgeving).

Figuur 4. EHS in omgeving van Attero (Geoportaal Drenthe, provincie Drenthe, 2010). Groen gekleurde gebieden: EHS-gebieden.

2.3.4 NATUURDOELEN EHS-GEBIEDEN

In figuur 5 is een kaart met daarop de natuurdoeltypen in de EHS-gebieden weergegeven (Geoportaal Drenthe, provincie Drenthe, 2010). Vanwege de omvang van de bijbehorende legenda is het niet mogelijk deze hier af te beelden. In tabel 6 worden echter per EHS-gebied de toegekende natuurdoeltypen opgesomd.

Figuur 5. Natuurdoeltypenkaart EHS gebieden in de omgeving van Attero. OD= Oude Diep, LV= Landgoed Vossenbergh, VG= 't Vennegien, NV e.o.= Nuilerveld en omgeving, ZW=Zwarte Water, BP= Boerveense plassen, P= Philipsbosje, Y= Gebied Y, Z= Gebiedjes Z. Ontleend aan: Geoportaal Drenthe, provincie Drenthe, 2010)

Natuurdoeltypen
<i>Oude Diep</i>
3.7 Langzaam stromende midden- en benedenloop 3.29 Nat schraalgrasland 3.29 Nat schraalgrasland/3.30 Dotterbloemgrasland van beekdalen 3.38 Bloemrijk grasland van het zand- en veengebied 3.42 Natte heide 3.44 Levend hoogveen 3.64 Bos van arme zandgronden 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden 3.67 Bos van bron en beek afgeleide van 3.38 Bloemrijk grasland afgeleide van 3.64 Bos van arme zandgronden afgeleide van 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden veentje
<i>Landgoed Vossenbergh</i>
3.6 Bovenloop, beek 3.7 Midden- en benedenloop 3.29 Nat schraalgrasland 3.38 Bloemrijk grasland van het zand- en veengebied 3.42 Natte heide 3.44 Levend hoogveen 3.64 Bos van arme zandgronden 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden 3.67 Bos van bron en beek afgeleide van 3.38 Bloemrijk grasland van het zand- en veengebied afgeleide van 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden veentje
<i>'t Vennegien</i>
3.38 Bloemrijk grasland van het zand- en veengebied 3.42 Natte heide 3.64 Bos van arme zandgronden 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden afgeleide van 3.64 Bos van arme zandgronden afgeleide van 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden afgeleide van 3.51 Akker veentje
<i>Nuilerveld</i>
3.22 Zwakgebufferd ven 3.42 Natte heide 3.45 Droge heide 3.64 Bos van arme zandgronden 3.67 Bos van bron en beek veentje afgeleide van 3.38 Bloemrijk grasland

<i>Boerveense plassen</i>
3.38 Bloemrijk grasland
3.42 Natte heide
3.45 Droge heide
3.64 Bos van arme zandgronden
afgeleide van 3.64 Bos van arme zandgronden
veentje
<i>Gebied Y</i>
3.42 Natte heide
afgeleide van 3.64 Bos van arme zandgronden
veentje
<i>Gebiedjes Z</i>
3.64 Bos van arme zandgronden
afgeleide van 3.65 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden
<i>Philipsbosje</i>
3.42 Natte heide
afgeleide van 3.64 Bos van arme zandgronden
<i>Zwarte water</i>
3.45 Droge heide
afgeleide van 3.64 Bos van arme zandgronden
veentje

Tabel 6. Natuurdoeltypen EHS gebieden in de omgeving van Attero. Bron: Natuurdoeltypenkaarten provincie Drenthe (Geoportaal Drenthe, provincie Drenthe, 2010)

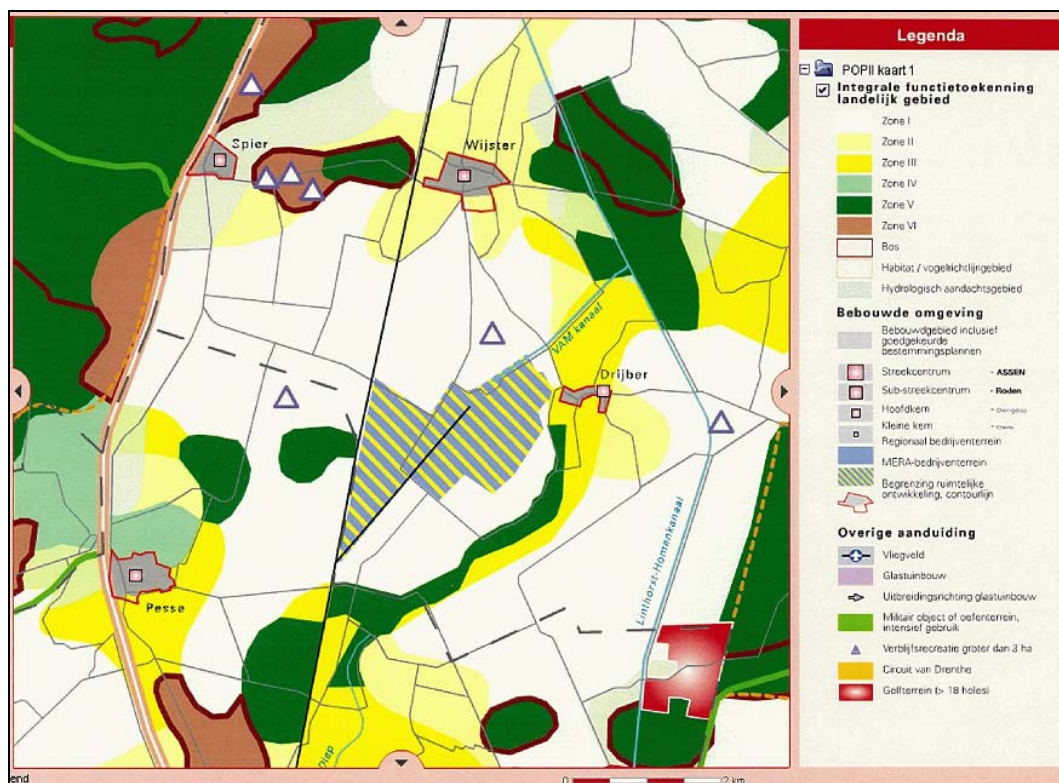
2.4 PROVINCIAAL OMGEVINGSBELEID

Het ruimtelijk beleid van Provincie Drenthe is vastgelegd in Provinciaal Omgevingsplan (POP II, 2004). In dit beleidsdocument is zoneringsbeleid opgenomen, dat provincie Drenthe verdeelt in 6 verschillende zones:

- Zone I: grondgebonden landbouw met mogelijkheden voor recreatie
- Zone II: grondgebonden landbouw met mogelijkheden voor recreatie binnen de landschappelijke en cultuurhistorische hoofdstructuur
- Zone III: verwervingsgebied landbouw en landschap
- Zone IV: verwervingsgebied landbouw en natuur
- Zone V: natuur
- Zone VI: Bos met recreatie, houtproductie en natuur

Het doel van deze zonering is het aanbrengen van een soort hiërarchie in de belangen, kwaliteiten en functies van een bepaald gebied. Voor elk van deze zones zijn door de Provincie ook milieukwaliteitsdoelen vastgesteld. Gebieden met ecologische of andere waarden van uitzonderlijke kwaliteit (Bijzondere Omgevingskwaliteit) worden Milieubeschermingsgebieden genoemd. Deze gebieden kennen overigens geen aanvullende bescherming.

In figuur 6 is de zonering rond Attero te Wijster weergegeven. Uit de figuur blijkt, dat het terrein van Attero, inclusief de stortplaats, als MERA-bedrijventerrein is aangeduid. Gebied Y en het Philipsbosje (zie figuur 7) vallen binnen zone I, de overige EHS-gebieden vallen binnen zone III, zone V en/of zone VI.

Figuur 6. Functiekaart omgeving Attero te Wijster (website provincie Drenthe, 2008; www.provincie.drenthe.nl; Ik zoek; Kaartmateriaal; Kaarten POP: Kaart 1 Functiekaart)

De provincie beschouwt de invulling van de EHS als onderdeel van het provinciale beleid zoals vastgelegd in het POP II. In de visie van Provincie Drenthe is de EHS voornamelijk een instrument dat toegepast kan worden in de ruimtelijke ordening. De EHS gaat namelijk voorbij aan andere belangrijke waarden en kenmerken van een gebied, zoals archeologische, cultuurhistorische of landschappelijke waarden. In het provinciale omgevingsbeleid worden waarden, kenmerken en functies meer in samenhang bekeken.

2.5 TOETSING OPHOGING STORTPLAATS

Het beschermingsregime voor EHS-gebieden kent (m.u.v. Wet Ammoniak en Veehouderij) geen externe werking, dat wil zeggen het beschermingsregime heeft betrekking op ingrepen en ontwikkelingen die *in* de EHS plaatsvinden. Het beschermingsregime van Natura 2000-gebieden kent wel externe werking. Dat betekent dat van activiteiten buiten en soms op grote afstand van Natura 2000-gebieden bekeken moet worden of er mogelijk schadelijke effecten kunnen optreden op de Natura 2000-gebieden.

In het geval van de ophoging van de stortplaats van Attero is toetsing aan de EHS niet van toepassing, daar de stortplaats niet binnen de EHS is gelegen. Soms wordt echter voor ontwikkelingen waarvoor een milieuvergunning nodig is, om een aanvullende toets van de effecten van de ontwikkeling op de aanwezige natuurwaarden gevraagd. Hierbij kan tevens gevraagd worden om de effecten op nabijgelegen EHS-gebieden in kaart te brengen (zie ook uitspraak RvS 200701181 dd 19-09-07). In dit rapport wordt een aanvullende toets uitgevoerd, en wordt tevens getoetst wat de effecten van de stortplaatsverhoging zijn op de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied.

Omdat de ingreep op het terrein van Attero plaatsvindt, en dit in de functiezoning in het POP II is aangeduid als MERA-bedrijventerrein, wordt aangenomen dat de ophoging van de stortplaats niet in strijd is met de functiezoning uit het POP II. In het POP II staat over uitbreiding van Attero in §C.8.2 verder het volgende: *"De mogelijkheden tot verandering en/of uitbreiding van de bestaande vestiging van EMW (nu Attero) zijn mede afhankelijk van de effecten op de*

omgeving. Het uitgangspunt daarbij is dat de aanwezige waarden in het stroomdal van het Oude Diep niet worden aangetast." In hoofdstuk 4 worden de effecten van de ophoging van de stortplaats op de EHS-gebieden in de omgeving getoetst.

3 INGREEP EN TE VERWACHTEN EFFECTEN

3.1 INGREEP

De hoogte van het bovenvlak van de stortplaats bedraagt momenteel tussen 33 en 44 meter. Attero is voornemens de hoogte van stortvakken 1, 4 en 5 (zie figuur 1) te verhogen tot maximaal 48 meter. De ingreep betreft alleen de stortplaats zelf; de helling wordt door de ingreep niet direct beïnvloed, deze wordt onder dezelfde hoek doorgetrokken (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008; 2010).

Stortproces

Op de stortplaats wordt materiaal gestort dat niet geschikt is voor verbranding of compostering. Het betreft onder andere asbest en verontreinigde grond. Het gebruik van de stortplaats is gefaseerd; elke paar jaar wordt een deel van circa drie hectare (ha) stortklaar gemaakt. Hier toe wordt ongeveer een meter grond verwijderd, die gebruikt is om een eerdere stortlaag af te dekken. Op de bloot gekomen laag wordt een laag bodemas aangebracht. Daarop wordt een kleilaag aangebracht. Deze laag wordt afgedekt met folie. Bovenop de folie wordt een drainagelaag aangebracht. De folie en kleilaag voorkomen het optreden van verontreiniging van het grondwater (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008). Daarnaast worden andere maatregelen getroffen om verontreiniging van het grondwater te voorkomen, deze worden verderop besproken.

Nadat eerdergenoemde lagen zijn aangebracht kan er worden gestort. Met behulp van vrachtwagens, bulldozers en soms ook kranen wordt het afval op de plek gebracht en wordt de laag aangedrukt en glad gemaakt. Soms wordt er een laagje grond aangebracht. Als het stortvak vol is, wordt het afgedekt met een waterdichte bovenafdichting met daarop een laag grond (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Er wordt alleen overdag gewerkt op de stortplaats. In het donker wordt er niet gewerkt op de stortplaats, omdat dit gevaarlijk is voor de werknemers. Zij begeven zich namelijk op een oneffen terrein, met een zachte ondergrond. De rijroutes zijn onverhard en onverlicht. Alleen indien er sprake is van calamiteiten kan het noodzakelijk zijn in het donker werkzaamheden uit te voeren (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Maatregelen ter preventie van het optreden van verontreiniging

Er zijn en worden diverse maatregelen getroffen om verontreiniging van het grondwater te voorkomen. Ten eerste wordt in de delen van de stortplaats die in gebruik zijn (of bij de stortverhoging in gebruik worden genomen) de eerder besproken tweevoudige waterdichte onderafdichting aangebracht. Waar nodig is wordt onder de waterdichte onderafdichting een controledrainage aangebracht waarmee gemonitord kan worden of de waterdichte onderafdichting nog intact is. Verder heeft elk stortvak dat in gebruik is in de stortvloer een drainagesysteem dat bijvoorbeeld regenwater uit het gestorte afval afvoert naar de waterzuivering op het terrein van Attero. Deze zuivering voldoet aan BBT (Best Beschikbare Techniek overeenkomstig de IPPC-richtlijn) (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Rondom het stortvak dat in gebruik is wordt een wal aangelegd, of zodanig gestort dat het regenwater niet zijdelings buiten de bodembeschermende voorzieningen om naar de omgeving kan wegstromen (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Door bovengenoemde bodembeschermende voorzieningen kan er dus geen verontreinigd regenwater rechtstreeks, of via de ondergrond naar de omgeving wegstromen. Met deze voorzieningen wordt voldaan aan de regels in het Stortbesluit Bodembescherming (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Daarnaast wordt enkele keren per jaar met behulp van peilbuizen stroomopwaarts en stroomafwaarts gecontroleerd of het grondwater wordt verontreinigd door de stortplaats. Ook wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater in de afvoersloot direct ten noorden en

oosten van de stortplaats enkele keren per jaar gecontroleerd, om na te gaan of er verontreiniging ten gevolge van de stortplaats optreedt (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

In het verleden is wel verontreiniging van het grondwater opgetreden in stroomafwaartse richting (richting het zuidwesten, onder de rest van het terrein van Attero door). Deze verontreiniging heeft kunnen optreden omdat de oudere delen van de stortplaats geen onderafdichting hebben. Om deze te saneren is Attero sinds 1998 verplicht direct naast die delen van de stortplaats verontreinigd grondwater op te pompen en te zuiveren. Het betrof aanvankelijk 40 m³ water per uur. Sinds medio 2008 heeft provincie Drenthe een halvering van de onttrekking toegestaan omdat de sanering voorspoedig verloopt. De onttrekking van grondwater zorgde naar verwachting ter hoogte van EHS gebied Oude Diep voor een grondwaterstandverlaging van circa 10 cm. Omdat de grondwateronttrekking in 2008 is gehalveerd wordt verwacht dat de grondwaterstandverlaging nu circa 5 cm bedraagt (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Conclusie omvang ingreep

Uit de beschrijving van het stortproces kan worden afgeleid dat de ophoging van de stortplaats zeer geleidelijk zal plaatsvinden. Bij minimale aanvoer zal de stortplaats in 2110 volledig zijn opgehoogd, bij maximale aanvoer zal dit in 2040 gebeuren (mededelingen H. Hamers, Attero, 2010). De hoeveelheid die jaarlijks wordt gestort zal naar verwachting niet toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Jaarlijks wordt circa 20.000 ton gestort (ca. 15.000 m³) (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2010).

Het ophogen van de stortplaats is een continuering van het bestaande gebruik. Momenteel is de stortplaats namelijk ook als zodanig in gebruik. Het enige aspect dat wezenlijk verandert is de hoogte van de stortplaats. Dit gaat echter zeer geleidelijk omdat steeds maar kleine delen van de stortplaats worden gebruikt.

3.2 TE VERWACHTEN EFFECTEN

Het ophogen van de stortplaats kan gepaard gaan met de volgende storingsfactoren:

- **Verontreiniging**

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, terwijl deze onder normale omstandigheden niet of in zeer lage concentraties in het milieu voorkomen. Verontreiniging zou kunnen optreden als gevolg van de ophoging van de stortplaats door uitstoot van gassen vanuit de stortplaats en doordat er stoffen vanuit de stortplaats in het grondwater terechtkomen, en hierdoor ook in de omgeving. Ook kan stof uit het afval verwaaien en in de omgeving terechtkomen.

Vrijwel alle soorten en habitattypen zouden kunnen reageren op verontreiniging. Verontreiniging kan resulteren in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen, bijvoorbeeld de voortplanting. Verontreiniging kan directe en indirecte effecten hebben, en kan dus ook vele jaren of decennia later nog voor problemen zorgen.

- **Verdroging**

Er vindt grondwateronttrekking plaats ten behoeve van sanering (zie hierboven onder kopje 'Maatregelen ter preventie van het optreden van verontreiniging'). Dit kan in de natuurgebieden in de omgeving van Attero leiden tot een lagere grondwaterstand dan gewenst op basis van de nagestreefde natuurdoeltypen. Natte of vochtige vegetatietypen en natuurtypen zijn gevoelig voor verdroging.

- **Verstoring door geluid**

Het storten en het gereedmaken voor de stort wordt gedaan met behulp van voertuigen en machines. Dit gaat gepaard met geluid. Dit geluid is een onnatuurlijke geluidsbron. Alleen diersoorten zijn gevoelig voor verstoring door geluid. In hoeverre er daadwerkelijk

verstoring optreedt, is afhankelijk van meerdere factoren, waaronder de duur, frequentie en sterkte van het geluid. Geluidsbelasting kan leiden tot stress of vluchtgedrag, gehoorbeschadigingen, maskering van communicatiegeluiden en in extreme gevallen tot de dood van individuen. In bepaalde gevallen kan ook gewenning aan geluid optreden, met name bij continu of herhaald geluid.

- **Verstoring door licht**

Kunstmatige verlichting kan tot verstoring van het normale gedrag van diersoorten leiden. Met name dieren die tijdens de nacht of schemering actief zijn kunnen verstoord raken door kunstmatige lichtbronnen, doordat zij door het licht worden aangetrokken of juist worden verdreven. Met name de verlichting van de gebouwen op het terrein van Attero, maar ook de verlichting die de voertuigen voeren, zouden mogelijk verstorend kunnen werken.

- **Versnippering**

Versnippering is het uiteenvallen van het leefgebied van soorten. Het meest gevoelig zijn soorten met een beperkt verspreidingsvermogen, soorten die zich over de grond bewegen en soorten met een grote oppervlaktebehoefte. Als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie de verschillende leefgebieden niet meer kunnen bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af. Een gevolg kan zijn een verandering op in de soortensamenstelling en het ecosysteem. Versnippering door barrières zoals wegen en spoorlijnen leidt mogelijk tot sterfte van individuen en kan zo effect hebben op de populatiesamenstelling. Bij versnippering moet men altijd goed rekening houden met het schaalniveau van het populatienetwerk.

Het verhogen van de stortplaats kan er toe leiden dat deze een barrière vormt voor dieren, waardoor zij hun leef- of foerageergebieden niet meer kunnen bereiken. Ook kan het ophogen van de stortplaats ertoe leiden dat er geen uitwisseling tussen populaties meer kan plaatsvinden.

- **Optische verstoring**

Optische verstoring is verstoring door aanwezigheid en/of beweging van mensen of voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Optische verstoring leidt voornamelijk tot vluchtgedrag van dieren. De daadwerkelijke verstoring van diersoorten hangt af van de intensiteit van de verstoring, maar kan ook afhangen van de periode van de levenscyclus waarin de soort verkeert. Het storten en gereedmaken voor de stort gaat gepaard met bewegingen van mensen en machines. Dit zou kunnen leiden tot verstoring.

De storingsfactor oppervlakteverlies is in dit geval niet relevant, daar de stortplaats geen deel uitmaakt van de EHS of een Natura 2000-gebied.

3.3 GEVOELIGHEID VOOR TE VERWACHTEN EFFECTEN

In tabel 7 staat de gevoeligheid van de beschermde waarden van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van Attero te Wijster voor de storingsfactoren verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid en licht, versnippering en optische verstoring weergegeven.

Habitatype/soort	Verontreiniging	Verdroging	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Versnippering	Optische verstoring
2310 Stui fzandheiden met Struikhei	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
2320 Binnenlandse Kraaiheibegroeiingen	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
2330 Zandverstuivingen	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
3130 Zwakgebufferde vennen	G	ZG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
3160 Zure vennen	G	ZG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
4010 Vochtige heiden	G	ZG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
4030 Droge heiden	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
5130 Jeneverbesstruwelen	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
6230 *Heischrale graslanden	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
6410 Blauwgraslanden	G	G	n.v.t.	n.v.t.	G	G
7110 *Actieve hoogvenen	G	ZG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
7120 Herstellende hoogvenen	G	ZG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	G	ZG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
7230 Kalkmoerassen	G	ZG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
9120 Beuken- eikenbossen met Hulst	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
9190 Oude eikenbossen	G	NG	n.v.t.	n.v.t.	G	G
H1166 Kamsalamander	ZG	ZG	...	...	ZG	...
A276 Boomleeuwerik	G	NG	G	G	G	NG
A277 Tapuit	G	NG	G	G	G	G
A008 Geoorde fuut	G	G	NG	G	G	G
A275 Paapje	G	G	G	G	G	NG
A276 Roodborsttapuit	G	G	G	G	G	NG
A004 Dodaars	G	G	NG	G	G	NG
A338 Grauwe klauwier	G	NG	G	G	ZG	G
A056 Slobeend	G	G	NG	G	G	G
A052 Wintertaling	G	G	NG	G	G	G
A039 Toendrarietgans	G	NG	NG	G	NG	G
A037 Kleine zwaan	G	NG	NG	G	NG	G
A236 Zwarte specht	G	NG	G	G	G	G

Tabel 7. Habitattypen en soorten van Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied en hun gevoeligheid voor verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid en licht, versnippering en optische verstoring. **NG**= niet gevoelig; **G**= gevoelig; **ZG**= zeer gevoelig; ...= niet bekend, n.v.t.= niet van toepassing. Bron: effectenindicator (www.minlnv.nl, 2008; *Gebiedsbescherming: Hulpmiddelen gebiedsbescherming: Effectenindicator*)

4 HET EFFECT VAN DE INGREEP

4.1 EFFECTEN OP NATURA 2000-GEBIEDEN

Per storingsfactor wordt geanalyseerd in hoeverre het effect ook daadwerkelijk optreedt, en in welke mate.

4.1.1 VERONTREINIGING

Uitstoot

Vanuit de stortplaats wordt per uur 100 Nm³* methaangas geëmitteerd, waarvan 95% vrijkomt uit de stortvakken die in gebruik zijn (mededeling H. Hamers, Attero, 2010). De bovenafdichting die wordt aangebracht op stortvakken die niet in gebruik zijn leidt tot een zeer sterke reductie van de uitstoot van methaan. Andere gasvormige emissies zijn er nauwelijks (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008/2010). De ophoging van de stortplaats heeft geen invloed op het stortoppervlak dat in gebruik is. Er wordt dan ook geen toename van de methaangasemissie verwacht (mededeling H. Hamers, Attero, 2008).

Voor zover bekend heeft methaangas geen schadelijke effecten op de natuur. Methaangas is door verdunning en verwaaïing op een afstand van 200 meter van de stortplaats niet meer meetbaar (mededeling H. Hamers, EMW/Attero, 2008). Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied kunnen worden uitgesloten.

Naast uitstoot van gas vindt er ook verwaaïing van stof uit het afval plaats. Het stof kan in de omgeving van de stortplaats terecht komen. Het slaat echter snel neer en is op 200 meter van het gestorte afval niet meer meetbaar (mededeling H. Hamers, EMW/Attero, 2008). Hiermee zijn effecten op de Natura 2000-gebieden uitgesloten.

**Nm³ = normaal kubieke meter; een hoeveelheid gas, technisch vrij van waterdamp, die bij een temperatuur van 0 °C en een absolute druk van 1,01325 bar, een volume inneemt van 1 kubieke meter*

Verontreiniging grondwater

Verontreiniging van grondwater is uitgesloten, omdat er diverse bodembeschermende maatregelen zijn getroffen, welke hieronder worden opgesomd:

- De delen van de stortplaats die in gebruik zijn (of bij de stortverhoging in gebruik worden genomen) beschikken over een tweevoudige waterdichte onderafdichting, bestaande uit folie en een kleilaag.
- Elk stortvak dat in gebruik is heeft in de 'stortvloer' een drainagesysteem dat bijvoorbeeld regenwater uit het gestorte afval afvoert naar de waterzuivering van Attero. Deze zuivering voldoet aan BBT (Best Beschikbare Techniek overeenkomstig de IPPC-richtlijn).
- Rondom het stortvak dat in gebruik is wordt een wal aangelegd, of zodanig gestort dat het regenwater niet zijdelings buiten de bodembeschermende voorzieningen om naar de omgeving kan wegstromen.
- Waar nodig is wordt onder de waterdichte onderafdichting (folie- en kleilaag) controlledrainage aangebracht waarmee gemonitord kan worden of de waterdichte onderafdichting nog intact is (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Door de hierboven opgesomde maatregelen kan er dus geen verontreinigd regenwater rechtstreeks, of via de ondergrond naar de omgeving wegstromen.

Met deze bodembeschermende voorzieningen wordt voldaan aan de regels in het Stortbesluit Bodembescherming (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Ter aanvulling op de bodembeschermende maatregelen wordt enkele keren per jaar met behulp van peilbuizen stroomopwaarts en stroomafwaarts gecontroleerd of er verontreiniging van het grondwater heeft plaatsgevonden. Ook wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater in de afvoersloot direct ten noorden en oosten van de stortplaats enkele keren per jaar gecontroleerd, om na te gaan of er verontreiniging ten gevolge van de stortplaats optreedt (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008).

Conclusie

In de Natura 2000-gebieden treedt geen verontreiniging van het grondwater op als gevolg van het gebruik van de stortplaats en de continuering van dit gebruik. Er is dus geen sprake van aantasting van leefgebieden en habitattypes in de Natura 2000-gebieden, welke op enkele kilometers van de stortplaats gelegen zijn.

4.1.2 VERDROGING

Omdat er in het verleden verontreiniging van het grondwater is opgetreden in stroomafwaartse richting (naar het zuidwesten, onder het terrein van Attero) is Attero sinds 1998 verplicht om grondwater te onttrekken aan de oude delen van de stortplaats, die geen onderafdichting hebben. Dit grondwater wordt gezuiverd in een waterzuivering op het terrein van Attero. Ten gevolge van de onttrekking, die in 2008 gehalveerd is, treedt naar verwachting ter hoogte van EHS-gebied Oude Diep een grondwaterstandverlaging van circa 5 cm op (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008). Omdat de Natura 2000-gebieden op enkele kilometers van de stortplaats liggen, zal het effect van deze grondwaterstandverlaging in de Natura 2000-gebieden zeer gering of afwezig zijn.

De ophoging van de stortplaats leidt niet tot een vergroting van de onttrekking. Omdat de wateronttrekking sinds 1998 plaatsvindt, recentelijk is gehalveerd en niet zal toenemen als gevolg van de ophoging van de stortplaats, en de onttrekking naar verwachting geen effect heeft op de waterhuishouding in de Natura 2000-gebieden, wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van strijdigheid met de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied.

4.1.3 VERSTORING DOOR GELUID

De werkzaamheden op de stortplaats, bestaande uit het gereedmaken voor stort en het storten zelf, worden uitgevoerd met behulp van voertuigen en machines, en gaan gepaard met geluid. Vanwege de grote afstand van de stortplaats tot de Natura 2000-gebieden is het uitgesloten dat er verstoring optreedt in de Natura 2000-gebieden als gevolg van het geluid van de werkzaamheden. Geconcludeerd wordt, dat er geen sprake is van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied.

4.1.4 VERSTORING DOOR LICHT

Er wordt in het donker niet gewerkt op de stortplaats, vanwege het gevaar voor de mensen die aan het werk zijn. Zij begeven zich namelijk op oneffen terrein met een zachte ondergrond, en moeten rijroutes volgen die onverhard en onverlicht zijn. Alleen in het geval van calamiteiten kan het noodzakelijk zijn in het donker op de stortplaats werkzaamheden uit te voeren. Het betreft dan uitzonderlijke situaties (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008). Omdat er onder normale omstandigheden in het donker geen werkzaamheden op de stortplaats plaatsvinden en er weinig tot geen verlichting aanwezig is kan er geen sprake zijn van verstoring door licht in de omgeving van het terrein van Attero. De Natura 2000-gebieden liggen op enkele kilometers afstand van de stortplaats, en daarom is verstoring door licht, ook indien er gedurende de nacht wel op de stortplaats gewerkt zou worden, uitgeslo-

ten. Geconcludeerd wordt, dat er geen sprake is van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden.

4.1.5 VERSNIPPERING

Het ophogen van de stortlocatie kan leiden tot barrièrewerking, waardoor isolatie van populaties of van leef- of foerageergebieden kan optreden.

De ophoging van de stortplaats zal zeer geleidelijk en gefaseerd plaatsvinden. Eens in de paar jaar wordt een oppervlakte van drie ha gereed gemaakt voor het storten. Hier wordt een laag van enkele meters dik gestort, waarna het wordt afgedekt en elders weer een nieuwe stortplek wordt gecreëerd. De ophoging tot 48 meter zal enkele tientallen tot 100 jaar in beslag nemen. De hoeveelheid die jaarlijks wordt gestort zal naar verwachting niet toenemen (mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008; 2010).

De ophoging van de stortplaats leidt op zichzelf in principe niet tot versnippering van leefgebied, omdat de stortplaats al jaren op dezelfde plek ligt. Hierbij moet worden opgemerkt dat het terrein van Attero met daarop de stortplaats wel degelijk een barrière kan vormen voor organismen, maar het betreft hier een bestaande inrichting. Overigens kan elk type terrein dat niet voldoet als leefgebied voor sommige soorten met een gering verspreidingsvermogen een grote belemmering vormen voor migratie en uitwisseling tussen populaties in verschillende leefgebieden.

Indien er sprake was van aanleg van een nieuwe stortplaats buiten het terrein van Attero, zou er wel versnippering van leefgebied kunnen optreden, indien de stortplaats in een leefgebied of tussen twee leefgebieden in zou komen te liggen. In het geval van de ophoging van de stortplaats treedt alleen versnippering op, indien de hoogte van de stortplaats een belemmering gaat vormen (maar nu nog niet vormt) voor bepaalde soorten waardoor zij leefgebieden niet meer kunnen bereiken of waardoor er geen uitwisseling meer tussen populaties kan plaatsvinden.

Alleen het Dwingelderveld en het Elperstroomgebied zijn (in ontwerp) aangewezen voor bepaalde soorten; het Mantingerzand en het Mantingerbos worden alleen aangewezen vanwege het belang voor enkele habitattypen. Wat betreft het Mantingerzand en het Mantingerbos kan de ophoging van de stortplaats daarom niet leiden tot versnippering van leefgebieden. In de Profielendocumenten (Ministerie van LNV, 2008) worden bij habitattypen wel de zogenoemde typische soorten genoemd, welke mede bepalend zijn voor de kwaliteit van een habitatype. Deze typische soorten kennen als zodanig echter geen bescherming, en dus is de vraag of er versnippering van leefgebied van typische soorten optreedt niet aan de orde.

Het Dwingelderveld is in ontwerp aangewezen voor de Kamsalamander en een aantal vogelsoorten. Van de Kamsalamander is bekend dat de soort verschillende eisen stelt aan zijn leefgebied en het voortplantingsgebied. Tijdens de voortplantingsperiode verblijft de soort in water; de rest van het jaar verblijft de Kamsalamander in kleinschalige, deels agrarische landschappen, vooral bij de overgang van bos naar grasland. Dit betekent dat Kamsalamanders ook de omgeving van het Dwingelderveld als leefgebied kunnen gebruiken.

Volgens het ontwerpbesluit (Ministerie van LNV, 2007a) komen Kamsalamanders in het Dwingelderveld voor in de landbouwenclave in het midden van het gebied, en in het zuidwesten van het Natura 2000-gebied. De landbouwenclave zal worden omgevormd tot natuurgebied. Dit leefgebied van de Kamsalamander verdwijnt dus. In het ontwerpbesluit wordt aanbevolen nieuw leefgebied voor de soort te creëren aan de westkant van het Natura 2000-gebied.

Het verspreidingsvermogen van de Kamsalamander is gering en reikt van 0,1 tot één kilometer. De stortplaats valt hiermee buiten het bereik van de Kamsalamanders van het Dwingelderveld. In het gebied ten oosten van het Dwingelderveld en ten oosten van het terrein van Attero zijn geen Kamsalamanders aangetroffen (Van Uchelen & Janse, 2006; website RAVON, www.ravon.nl, 2010; *Soorten; Amfibieën; Kamsalamander (verspreiding t/m 2006)*). Aangenomen wordt, dat dit betekent dat er binnen een afstand van één km van de stortplaats

geen populaties of leefgebieden van de Kamsalamander liggen. De stortplaats kan hiermee in de huidige en de opgehoogde vorm geen barrière vormen of leiden tot versnippering van leefgebieden.

Uit het concept-beheerplan voor het Dwingelderveld (Tauw bv/Provincie Drenthe, 2009) blijkt niet dat de omgeving van het terrein van Attero bepaalde functies vervult voor de broedvogels of niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied. Hetzelfde geldt voor de Grauwe klauwier (DLG Noord, 2010). Vogels kunnen zonder problemen over de stortplaats heen vliegen. De stortplaats vormt geen barrière voor vogels en zal ook na verhoging geen barrière vormen. In de omgeving van Attero zijn overigens wel objecten aanwezig die met name voor vogels wel een barrière vormen. Het betreft de spoorlijn Zwolle-Groningen en een hoogspanningsleiding. Er vallen jaarlijks veel slachtoffers onder vogels als gevolg van aanvaringen met hoogspanningsleidingen. De precieze omvang van dit probleem is niet duidelijk. In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw werd geschat dat er jaarlijks zo'n één miljoen vogels het slachtoffer werden van een aanvaring met een hoogspanningsleiding. Dit komt neer op 310 slachtoffers per kilometer per jaar (De Vlas & Butter, 2003; De Bruin, 1973; Braaksma, 1966; Greven, 1973; allen geciteerd in De Vlas & Butter, 2003).

Geconcludeerd wordt, dat de verhoging van de stortplaats op zich wat betreft barrièrewerking en versnippering niet leidt tot negatieve effecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied.

4.1.6 OPTISCHE VERSTORING

Fauna kan verstoord raken als gevolg van bewegingen van mensen en machines. Vanwege de afstand van de vuilstort tot de Natura 2000-gebieden, welke tussen 3,5 en ruim twaalf kilometer bedraagt, is het uitgesloten dat fauna in de Natura 2000-gebieden verstoord raakt door de beweging van mensen en machines op de stortplaats. Er treedt dus geen aantasting van de kwaliteit of omvang van leefgebieden in de Natura 2000-gebieden op als gevolg van de bewegingen op de stortplaats. Het betreft bovendien een voorzetting van een bestaande activiteit, waarbij geen intensivering van de aanwezigheid van mensen en machines optreedt in vergelijking met de huidige situatie (mededeling H. Hamers, EMW/Attero, 2008). Geconcludeerd wordt, dat er geen sprake is van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied.

4.1.7 CONCLUSIE

De ophoging van de stortplaats is een continuering van bestaand gebruik. Het enige aspect dat wezenlijk verandert is de hoogte van de stortplaats. De verhoging vindt geleidelijk en gefaseerd plaats en speelt zich over een periode van enkele tientallen tot 100 jaar af. De ophoging van de stortplaats leidt op zich niet tot versnippering, omdat het gaat om een bestaande stortplaats. Uit de analyse blijkt verder dat van versnippering van leefgebieden van de beschermde soorten van het Dwingelderveld en het Elperstroomgebied geen sprake zal zijn. Er vindt geen intensivering van de werkzaamheden plaats. Omdat de Natura 2000-gebieden enkele kilometers van de stortplaats verwijderd liggen, is het uitgesloten dat er in de Natura 2000-gebieden verstoring door geluid, licht en beweging van mensen en machines als gevolg van de stortactiviteiten optreedt.

Er zijn diverse bodembeschermde maatregelen getroffen waardoor het uitgesloten is dat er verontreiniging van het grondwater in de omgeving van het terrein van Attero optreedt, en er zijn dan ook geen negatieve effecten te verwachten op de kwaliteit van het water in de Natura 2000-gebieden. Omdat er in het verleden onder het terrein van Attero verontreiniging is opgetreden is het bedrijf sinds 1998 verplicht grondwater te onttrekken. In 2008 is de onttrekking gehalveerd. Alleen in de directe omgeving van het terrein van Attero is er naar verwachting als gevolg van de onttrekking sprake van een geringe grondwaterstandverlaging. Verwacht wordt, dat het effect niet merkbaar is in de Natura 2000-gebieden. De ophoging

van de stortplaats leidt niet tot een vergroting van de onttrekking en de twee activiteiten staan dan ook los van elkaar. Omdat de onttrekking een bestaande activiteit is, die naar verwachting geen effecten heeft in de Natura 2000-gebieden, en niet toeneemt als gevolg van de ophoging van de stortplaats, wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van strijdigheid met de instandhoudingsdoelen.

Als gevolg van de ophoging van de stortplaats worden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied voorzien. Dit betekent dat de activiteit niet vergunningplichtig is in het kader van de Natuurbeschermingswet.

4.1.8 CUMULATIE

Attero is voornemens de bestaande rookgasreiniging van de GAVI te wijzigen. Dit zal leiden tot een toename van de depositie van verzurende en vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden (en EHS-gebieden) in de omgeving van Attero te Wijster. Het bedrijf is echter voornemens deze toename te niet te doen door de depositie ten gevolge van de compostering te laten afnemen. Netto zal daardoor geen sprake zijn van een toename van de depositie op de Natura 2000-gebieden.

De verhoging van de stortplaats leidt niet tot depositie van verzurende en vermestende stoffen. Het is daarom niet aan de orde om de verhoging van de stortplaats in cumulatie met de modificatie van de rookgasreiniging te bezien.

Voor zover bekend zijn er in de omgeving van het terrein van Attero of op het terrein van Attero zelf geen overige activiteiten of ontwikkelingen gepland die in samenhang met de verhoging van de stortplaats kunnen leiden tot significante negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden Dwingelderveld, Mantingerzand, Mantingerbos en Elperstroomgebied.

4.2 EFFECTEN OP EHS-GEBIEDEN

4.2.1 VERONTREINIGING

Uitstoot gassen/verwaaiing stof

Zoals opgemerkt in §4.1.1 wordt er vanuit de stortplaats voornamelijk methaan geëmitteerd. Voor zover bekend heeft methaangas geen schadelijke effecten op de natuur. Op 200 meter afstand van de stortplaats is het methaangas niet meer meetbaar. Er worden dan ook geen negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS gebieden in de omgeving van Attero verwacht.

Vanuit het afval op de stortplaats kan stof verwaaien, dat in de omgeving neerkomt. Het stof slaat snel neer en op 200 meter afstand van het gestorte afval is het niet meer meetbaar. Niet uitgesloten is dat een deel van het stof van de stortlocaties in de nabijgelegen EHS-gebieden neerslaat. Het betreft het Philipsbosje en het Oude Diep.

De percelen die grenzen aan het terrein van Attero die onderdeel zijn van de EHS zijn grotendeels bebost. De bomen zullen eventueel stof dat van de stortplaats waait snel invangen. Voor zover bekend heeft stof geen negatieve effecten op planten (Oosterbaan et al., 2006). Er worden dan ook geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS-gebieden.

Verontreiniging grondwater

In §4.1.1 zijn de diverse bodembeschermende voorzieningen die Attero heeft getroffen opgesomd. Vanwege deze voorzieningen is het uitgesloten dat er verontreiniging van het grondwater in de omgeving van het terrein van Attero optreedt. In het verleden is wel verontreiniging opgetreden. Omdat het grondwater in zuidwestelijke richting stroomt, is alleen

onder het terrein van Attero verontreiniging opgetreden. Verontreiniging van het grondwater door de stortplaats in stroomopwaartse richting (dus richting Oude Diep) is uitgesloten.

4.2.2 VERDROGING

In verband met sanering is Attero sinds 1998 verplicht grondwater te onttrekken. In 2008 is de grondwateronttrekking met goedkeuring van provincie Drenthe gehalveerd, omdat de sanering voorspoedig verloopt. De grondwateronttrekking (en zuivering) leidt stroomopwaarts ter hoogte van Oude Diep tot een grondwaterstandverlaging van naar verwachting circa 5 cm. Omdat het Oude Diep een beekdal is, waarin natte en vochtige vegetatietypen voorkomen, kan deze grondwaterstandverlaging een negatief effect hebben op de vegetatie en de gewenste abiotische condities. Ook in het Philipsbosje komt een vochtig vegetatietype voor, namelijk natte heide. De grondwateronttrekking kan dus ook negatieve effecten hebben op de vegetatieontwikkeling en de abiotische condities in dit gebied. De onttrekking is echter een verplichting die is opgelegd door de provincie, en is sinds 1998 een gegeven. Omdat de grondwateronttrekking in 2008 is gehalveerd, en omdat de ophoging van de stortplaats niet leidt tot een vergroting van de onttrekking, wordt geconcludeerd dat er als gevolg van de ophoging van de stortplaats wat betreft effecten op de waterhuishouding in de nabijgelegen EHS-gebieden geen sprake is van negatieve effecten.

4.2.3 VERSTORING DOOR GELUID

De stortwerkzaamheden gaan gepaard met geluid van mensen en machines. Met name in de EHS-gebieden die grenzen aan het terrein van Attero zou verstoring kunnen optreden als gevolg van het geluid van de stortwerkzaamheden. Het betreft het Oude Diep en het Philipsbosje.

De werkzaamheden op de stortplaats worden niet geïntensiveerd ten opzichte van de huidige situatie. Er is sprake van een voortzetting van de bestaande situatie. Omdat er geen intensivering van de werkzaamheden plaatsvindt, wordt verwacht dat er geen verstoring van fauna in de nabijgelegen EHS-gebieden optreedt. Het betreft immers werkzaamheden die al jarenlang op dezelfde wijze worden uitgevoerd, en als gevolg daarvan zal er bij fauna gewinning zijn opgetreden aan het geluid dat met de werkzaamheden gepaard gaat. Geconcludeerd wordt, dat er geen sprake is van aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken in de EHS-gebieden.

4.2.4 VERSTORING DOOR LICHT

Er wordt in het donker niet gewerkt op de stortplaats. Alleen in het geval van calamiteiten kan het noodzakelijk zijn in het donker op de stortplaats werkzaamheden uit te voeren. Het betreft dan uitzonderlijke situaties. Omdat er onder normale omstandigheden in het donker geen werkzaamheden op de stortplaats plaatsvinden en er weinig tot geen verlichting aanwezig is kan er geen sprake zijn van verstoring door licht. Als gevolg van de ophoging van de stortplaats worden dan ook geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS-gebieden in de omgeving van Attero te Wijster.

4.2.5 VERSNIPPERING

Het ophogen van de stortlocatie kan leiden tot barrièrewerking, waardoor isolatie van populaties of van leef- of foerageergebieden kan optreden.

De ophoging van de stortplaats zal zeer geleidelijk en gefaseerd plaatsvinden. Eens in de paar jaar wordt een oppervlakte van drie ha gereed gemaakt voor het storten. Hier wordt een laag van enkele meters dik gestort, waarna het wordt afgedekt en elders weer een nieuwe stortplek wordt gecreëerd. De ophoging van de stortplaats tot 48 meter zal enkele tientallen tot 100 jaar in beslag nemen. De hoeveelheid die jaarlijks wordt gestort zal naar verwachting niet toenemen.

De ophoging van de stortplaats leidt op zichzelf in principe niet tot versnippering van leefgebied, omdat de stortplaats al jaren op dezelfde plek ligt. Indien er sprake was van aanleg van een nieuwe stortplaats buiten het terrein van Attero, zou er wel versnippering van leefgebied kunnen optreden, indien de stortplaats in een leefgebied of tussen twee leefgebieden in zou komen te liggen. In het geval van de ophoging van de stortplaats treedt alleen versnippering op, indien de hoogte van de stortplaats een belemmering gaat vormen (maar nu nog niet vormt) voor bepaalde soorten waardoor zij leefgebieden niet meer kunnen bereiken of indien er geen uitwisseling meer tussen populaties kan plaatsvinden.

De stortplaats zou vooral een barrière kunnen vormen voor de uitwisseling tussen populaties in EHS-gebieden ten westen en ten oosten van het terrein van Attero. Het EHS-gebied ten oosten van het terrein, het Oude Diep, verschilt echter qua type gebied, oorsprong en aanwezige habitats sterk met de EHS-gebieden ten westen van het terrein van Attero (Zwarte Water, Nuilerveld, gebied Y en gebied(jes) Z). De EHS-gebieden ten westen van het terrein hebben qua oorsprong en habitats meer overeenkomsten met het Dwingelderveld. Het is ecologisch gezien dan ook waarschijnlijker dat er meer migratie en uitwisseling plaatsvindt tussen populaties in de EHS-gebieden ten westen van Attero en het Dwingelderveld, dan dat er migratie en uitwisseling plaatsvindt tussen de EHS-gebieden ten westen van het terrein van Attero en het Oude Diep. Bovendien is het Oude Diep een beekdal, en zal verspreiding van soorten voornamelijk langs dit beekdal plaatsvinden en niet in tegengestelde (haakse) richting. In de toekomst zal langs het beekdal een ecologische verbindingzone gerealiseerd worden, waardoor de dispersiemogelijkheden langs het beekdal zullen verbeteren.

Zoals eerder opgemerkt vormen de spoorlijn en de hoogspanningsleiding wel barrières en kunnen deze objecten wel leiden tot versnippering. Door de aanleg van een verbindingzone tussen de Boerveense Plassen, het Oude Diep en Landgoed Vossenbergen worden deze barrières in ieder geval voor een gedeelte opgeheven. Ook tussen Landgoed Vossenbergen, 't Vennegien en het Dwingelderveld is een verbindingzone gepland. Het is van belang dat er goed over nagedacht wordt voor welke soorten deze verbindingzones bedoeld zijn, en dat bij de inrichting van de zones rekening wordt gehouden met de eisen die deze soorten stellen.

Geconcludeerd wordt, dat de ophoging van de stortplaats op zich wat betreft barrièrewerking niet leidt tot negatieve effecten op de EHS-gebieden, omdat het ecologisch gezien niet waarschijnlijk is dat de stortplaats een verbinding tussen leefgebieden onderbreekt. Het is ecologisch gezien waarschijnlijker dat de migratieroutes langs het Oude Diep en tussen de EHS-gebieden ten westen van het terrein van Attero lopen.

4.2.6 OPTISCHE VERSTORING

Fauna kan verstoord raken als gevolg van bewegingen van mensen en machines. In de EHS-gebieden die dicht bij de stortplaats liggen, zou er verstoring kunnen optreden als gevolg van deze activiteit. Het betreft het Oude Diep en het Philipsbosje. Er vindt echter geen intensivering van de werkzaamheden plaats ten opzichte van de huidige situatie. Verwacht wordt, dat fauna in de betreffende gebieden over de jaren gewend is geraakt aan de aanwezigheid en de bewegingen van mensen en machines op de stortplaats. Daarom wordt niet verwacht dat er nog verstoring optreedt als gevolg van de werkzaamheden. Geconcludeerd wordt, dat er geen sprake is van negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS-gebieden in de omgeving van Attero te Wijster.

4.2.7 CONCLUSIE

De kans op het optreden van effecten is het grootst in de EHS-gebieden die dicht bij de stortplaats liggen, dit zijn het Oude Diep en het Philipsbosje.

De ophoging van de stortplaats is in wezen een voorzetting van de huidige activiteit. Er is geen sprake van intensivering of aanpassing van de werkzaamheden. Omdat het gaat om werkzaamheden die reeds jarenlang op dezelfde wijze worden uitgevoerd, wordt verwacht

dat er als gevolg van het geluid, aanwezigheid en bewegingen van mensen en machines waarmee de werkzaamheden gepaard gaan geen verstoring van fauna in de nabijgelegen EHS-gebieden meer optreedt, omdat er reeds gewinning is opgetreden. Bij voorzetting van deze werkzaamheden worden dan ook geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS-gebieden in de omgeving van Attero te Wijster.

Omdat er diverse bodembeschermde maatregelen zijn en worden getroffen is verontreiniging van het grondwater in de nabijgelegen EHS-gebieden uitgesloten. In het verleden is er wel verontreiniging onder het terrein opgetreden. In verband met sanering is het bedrijf sinds 1998 verplicht grondwater te onttrekken en te zuiveren. Deze onttrekking leidt stroomopwaarts (bij Oude Diep) naar verwachting tot een grondwaterstandverlaging van 5 cm. Omdat de ophoging van de stortplaats niet leidt tot een vergroting van de onttrekking is er geen sprake van negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS-gebieden in de omgeving. De grondwateronttrekking zelf kan wel negatieve effecten hebben op de vegetatieontwikkeling en de waterhuishouding in EHS-gebieden Oude Diep en het Philipsbosje, maar staat los van de ophoging van de stortplaats.

Verwacht wordt, dat de ophoging van de stortplaats niet leidt tot barrièrevorming tussen leefgebieden, omdat het ecologisch gezien niet waarschijnlijk is dat de stortplaats een migratieroute tussen EHS-gebieden ten oosten en ten westen van de stortplaats onderbreekt. Het is waarschijnlijker dat er sprake is van migratieroutes tussen de EHS-gebieden ten westen van het terrein van Attero en het Dwingelderveld en langs het Oude Diep.

Concluderend kan worden opgemerkt dat er als gevolg van de ophoging van de stortplaats geen negatieve effecten worden verwacht op de EHS-gebieden in de omgeving van Attero te Wijster. De ophoging van de stortplaats leidt daarnaast niet tot een aantasting van de natuurwaarden van het Oude Diep en is dus niet strijdig met het provinciale beleid zoals vastgelegd in het POPII.

5 LITERATUUR

- Bal, D., Beije, H.M., Fellingier, M., Haveman, R., Van Opstal, A.J.F.M. & Van Zadelhoff, F.J. (2001);* Handboek Natuurdoeltypen. Ministerie van LNV, Den Haag
- Braaksma, S. (1966);* Vele draadslachtoffers in de ringverslagen. Vogeljaar 14 (4): 147-152. Geciteerd in De Vlas & Butter, 2003
- Buro Bakker (2007a);* Passende beoordeling in verband met de uitbreiding van Essent Milieu Wijster.
- Buro Bakker (2007b);* Toetsing van de effecten op zes EHS gebieden in verband met de uitbreiding van Essent Milieu Wijster
- Buro Bakker (2008);* Natuurtoets in verband met de verhoging van de stortplaats van Essent Milieu Wijster
- De Bruin, A. (1973);* Slachtoffers van hoogspanningsleidingen in de Mastenbroekse polder. Scriptie, alleen voor intern gebruik. Geciteerd in De Vlas & Butter, 2003
- De Molenaar, J.G. (2003);* Lichtbelasting. Overzicht van de effecten op mens en dier. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groen Ruimte. Alterra-rapport 778
- De Vlas, M.J. & Butter, M. (2003);* Draadslachtoffers in de Westerbroekstermadepolder; Schatting van het aantal dode vogels als gevolg van een hoogspanningslijn in een natuurgebied. Studentenonderzoek voor de Biologiewinkel van de Rijksuniversiteit Groningen, rapport 61.
- DHV (2008);* Startnotitie uitbreiding/wijziging inrichting Essent Milieu Wijster
- DLG Noord (2010);* Beheerplan Elperstroom Natura 2000. Ontwerp versie 0.8.1., dd. 12 januari 2010
- Greven, H.C. (1973);* Een onderzoek naar slachtoffers van hoogspanningsleidingen in de nieuwe Keverdijksepolder, omgeving van het Naardermeer. Intern RIN rapport 219950. Geciteerd in De Vlas & Butter, 2003
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) (1990);* Nota Natuurbeleidsplan
- Ministerie van LNV (2000);* Natuur voor mensen, mensen voor natuur.
- Ministerie van LNV (2005);* Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998
- Ministerie van LNV (2006);* Natura 2000 Doelendocument
- Ministerie van LNV (2007a);* Ontwerpbesluit Dwingelderveld
- Ministerie van LNV (2007b);* Ontwerpbesluit Mantingerzand
- Ministerie van LNV (2007c);* Ontwerpbesluit Mantingerbos
- Ministerie van LNV (2008);* Profielendocumenten
- Ministerie van LNV (2009a);* Essentietabel Dwingelderveld

Ministerie van LNV (2009b); Essentietabel Mantingerzand

Ministerie van LNV (2009c); Essentietabel Mantingerbos

Ministerie van LNV (2009d); Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Elperstroomgebied

Ministeries van VROM, LNV, Verkeer en Waterstaat (VenW) en Economische Zaken (EZ) (2005);
Nota Ruimte

Ministeries van LNV, VROM, VenW en OCW (2006); Meerjarenprogramma Vitaal Platteland
2007-2013

Ministeries van VROM en LNV en de provincies (2007); Spelregels EHS.

Oosterbaan, A., Tonneijck, A.E.G. & De Vries E.A. (2006); Kleine landschapselementen als
invangers van fijn stof en ammoniak. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1419

Oudega, H. & Bijl, K. (2009); Beheerplan Natura 2000-gebied Mantingerbos. Concept dd 29
juni 2009. In opdracht van Provincie Drenthe

Oudega, H. & Bijl, K. (2009); Beheerplan Natura 2000-gebied Mantingerzand. Concept dd 29
juni 2009. In opdracht van Provincie Drenthe

Overdijk, O. (2008); Aanvaringsslachtoffers onder Lepelaars. Twirre 19 (2): 61

Provincie Drenthe (2004); Provinciaal Omgevingsplan II (POP II). Provincie Drenthe, Assen.

Provincie Drenthe (2007); Beleidsregel Concretisering ecologische hoofdstructuur

Taunw bv/Provincie Drenthe (2009); Beheerplan Natura 2000-gebied Dwingelderveld. Concept
29 juni 2009

Van Uchelen, E. & Janse, J. (2006); RAVON Hemelvaartweekend Drenthe 2006

Verder:

- Websites ministerie van LNV, Provincie Drenthe en RAVON
- Stortbesluit Bodembescherming
- Uitspraak Raad van State nr. 200701181 dd 19-09-07
- Mededelingen H. Hamers, EMW/Attero, 2008/2010
- Google earth Pro

maart 2010

Vormgeving:
Joop Strieler, Assen